

տան ընելը : Այս ցաւինք այն պատե-
րաղմներուն վրայ որ կ'ընէին իրենք .
բայց աս ալ մտածենք թէ արդեօք հար-
կը՝ կամ թէ անմեղ կերպով սուտ յոյ-
սերէ խաբուիլը (որոնց վրայ այսչափ հե-
ռաւորութեան մէջ դժուարաւ կրնանք
դատաստան կտրել) ըստ բաւականին
չեն արդարացրներ զիրենք : () տարնե-
րէ օգնութիւն ուզեցին ու փնասեցան .
բայց մի թէ նոյնպէս չարդարացրներ զի-
րենք հարկը կամ սուտ յոյսերէ խա-
բուիլը : () րէնքներ կը դնէին որ մենք
հիմա չենք հաւնիր . բայց մի թէ կըր-
նանք ըսել թէ այն ժամանակներուն
ալ յարմար չէին այն օրէնքները , կամ
թէ այն ժամանակի ժողովուրդներուն
մարդկային իմաստութեան ուժովը ա-
նոնց աղէկ կարգեր դնել կ'ըլլար :

Այեւացի դատաստանն ու քննութիւնը
լուսաւորեալ պիտի ըլլայ բայց անգութ
պիտի չըլլայ առ նախնիս , ոչ պիտի զըր-
պարտէ , և ոչ արհամարհէ զանոնք՝ որ
չեն կրնար գերեզմաններէն ելլել ու ը-
սել մեզի . — « Ս'վ թողնեմ , մեր այս-
պէս կամ այնպէս ընելուն պատճառն
աս էր » :

Հռչակաւոր է Աստուծոյ ծերոյն ըսած
խօսքը . « Դժուարին բան է մեզմէ
ետքը եկող մարդկանց հասկըցընելը թէ
մեր բռնած ճամբան ինչով կ'արդարա-
նայ » :

ՓԵՆՆԻՔՈՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՎ

Արեւոստի լեռ :

ԻՅԵՆՈՎ երկու եղբարք կային , ու
րոնցմէ մէկը թէպէտ հարուստ էր ,
բայց մէկալին և ոչ երեսը կը նայէր
որ աղքատութեամբ կը տուայտէր . և
հազիւ օրուան հացը կը գտնէր , ան ալ
շատ անգամ ձեռք չէր կրնար ձգել , ու
րով կ'ինն ու տղաքը անօթի կը մնային :
() ր մը կառքովն անտառէն անցնելու
ատեն զիմացը մեծ ու ամայի լեռ մը

ելաւ որն որ ամենեւին տեսած չէր , ա-
նոր համար զարմանալով մը կանկ ա-
ռաւ ու բերանը բաց կը դիտէր : Ս'էյ-
մըն ալ անդիէն տասուերկու հոգի փըր-
թան մեծդի ու դաժան երեսով . ասի-
կայ զանոնք աւազակ կարծելով կառքը
մացառներու մէջ քաշեց ու ինքն ալ
ծառի մը վրայ ելաւ նայելով թէ ինչ
պիտի ընեն : Ինոնք լեռան դէմն եկան
ու սկսան . — Բացխփիկ լեռ բացուէ ,
բացխփիկ լեռ բացուէ — , կանչել : Ս'էյ-
մըն ալ լեռը մէջ տեղէն բացուեցաւ ու
ան տասուերկուքը ներս մտան չմտան՝
լեռը գոցուեցաւ : Ս' ընա քիչ մ'անցաւ
լեռը նորէն բացուեցաւ ու տասուերկու-
քը ուսերնին ծանր տոպրակներ շալկած
դուրս ելան ու դարձան — Բացխփիկ
լեռ , բացխփիկ լեռ գոցուէ , — ըսելով .
լեռն ալ մէկէն աղէկ մը գոցուեցաւ ,
այնպէս որ վրան և ոչ բարակ ձեղ-
քուածքի մը նշան մնաց : Ինոնք հազիւ
թէ հեռացեր էին՝ մարդը ծառէն իջաւ
ու հետաքրքրութեամբ մը լեռան մօ-
տեցաւ , տեսնէ թէ մէջն ինչ պահուած
է . ինքն ալ անոնց պէս սկսաւ — Բաց-
խփիկ լեռ , բացխփիկ լեռ բացուէ , —
կանչել : Ին ալ մէկէն բացուեցաւ : Իսի-
կայ ներս մտաւ չմտաւ տեսաւ որ ամ-
բողջ լեռը մեծ քարայր մըն է մէջը լե-
ցուն ոսկի , արծաթ ու գոհարեղէն :
Այդ ժամը ընելիքը չէր գիտեր , ուրա-
խութենէն խելքը գլխէն թռուց . հիմայ
որն առնու ու որը ձգէ . վերջապէս գըր-
պաններն ու ծոցերը բոլոր ոսկիով լե-
ցուց , գոհարեղէններուն չղպաւ ամե-
նեւին ու դուրս ելլելով հրամայեց որ լե-
ռը գոցուի , ինքն ալ կառքն հեծնալով
տուն դարձաւ : Ին ընտանիքը պահե-
լու ամենեւին նեղութիւն չբաշեց , և
սկսաւ ուրախութեամբ ու վայելուծի-
քով , աղքատաց ողորմութիւն տալով ,
կարօտելոց կրկնածին չափ պիտոյքը լե-
ցընելով : Արբոր քովի ոսկին բոլոր լը-
մընցաւ , եղբորմէն աման մը փոխ առաւ
ու գնաց նորէն ոսկիով լեցուց առանց
գոհարեղէններուն դաշելու : Արբոր եր-
րորդ անգամ ալ լեռն երթալ ուզեց և
գնաց եղբորմէն ամանն ուզելու , անիկայ

չատ ատենէն 'ի վեր ասոր բաղդին ու հարստութեանը վրայ կը նախանձի եղեր, բայց չէր կրցած իմանալ թէ ասոր այս հարստութիւնը ուսկից է, և թէ այն ամենով ինչ կ'ընէ. բանն աղէկ հասկընալու համար՝ անօթը տալու ատեն տակը ձիւթ քսեց, և իրաւընէ երբոր եղբայրը անօթը ետ դարձուց, տակը ոսկի մը կպած դտաւ: Ընօթն առած եղբօրը տունը վազեց ու հարցուց իրեն թէ ասով ինչ չափեցիր. ան ալ ըստ թէ ցորեն ու գարի չափեցի: Ըն ատեն ոսկին դուրս հանեց ու սպառնացաւ որ եթէ շիտակը չգուրցես՝ բանը տէրու թեան աղանջը կը հասցընեմ: Ինքն ալ ստիպուելով ամէն բան տեղն 'ի տեղը անոր պատմեց: Ըստ լսածին պէս հարուստը շուտով կառքն հեծաւ ու մէկէն լեռը վազեց ու հոն հասաւ չհասաւ սկսաւ բարձր ձայնով — Բացխփիկ լեռ, Բացխփիկ լեռ բացուէ, — կանչել. ան ալ բացուելով ներս մտաւ: Սէյմըն ալ ինչ կը նայիս, եղբայրը սուտ չէ ըսած. իրաւընէ՛ գիմացը գանձերը աւազի պէս փռուեր են. խեղճը շուարեցաւ մնաց, չէր գիտեր թէ որն առաջ առնու: Ս երջապէս կրցածին չափ գոհարներով բեռնաւորեցաւ և ուզեց դուրս ելլել. բայց եկուր տես որ ուրախութենէն խելքը գլխէն գնացած ըլլալով՝ լերան անունը բոլորովին մոռցեր էր. — Երբուսիկ լեռ, Երբուսիկ լեռ բացուէ, — կը կանչէր, և որովհետեւ անունը այս չէր՝ լեռը ամենեւին չարժեցաւ: Ե փութած, որչափ անունը միտք բերել կը նայէր, այնչափ գաղափարները կը խառնափնդորէին, բեռնաւորած հարստութիւնը ամենեւին իրեն օգուտ մը չըրին: Երեկոյեան դէմ լեռը բացուեցաւ ու աւազակները ներս մտան. — Ս երջապէս զբեղ բռնեցինք, սկսան կանչել. ինչ. կարծես թէ մենք չիմացանք որ առաջ ալ մտեր ելեր ես. թէ որ ան ատեն չկրցանք զբեղ բռնել՝ հիմայ ձեռուրնիս ես: Ըն ալ դողդողալով կանչեց. — Ես չէի, ես չէի, եղբայրս էր: — Ս'ի մտիկ կ'ընէ. մէկէն զարկին սպաննեցին զինքը:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սեփականի ծիրանաւորը:

ՅՈՎՍԷՓ Սեփականի ծնաւ 'ի Պոլնիս 1774^{ին}, ազնուական տնէ: Ընթի կրթութիւնը առաւ նոյն քաղքին մէջ և Սէսիփիկի գիտուն քարոզիչը գիտութեան ճամբուն մէջ զինքը առաջ տարաւ. ետքը ուրիշ բարեկիրթ դպրոցներ գնաց: Երբ բնակուեցաւ Երազու թիւնը, յիշողութեան յաջողականութիւնն ու սրութիւնը, ու անխոնջ ջանքը շատ կը զարմացնէին թէ իր վարժապետները և թէ իր ընկերները. այսպէս ապագայրոցներու մէջ միշտ մրցանակներով պսակուեցաւ, և դուրս որ ելաւ նէ՛ արտաքոյ կարգի տաղանդի տէր սեպուեցաւ: Եւ իրաւընէ 15 տարուան եղած ատենը փիլիսոփայութիւնը սովորած էր և քանի մը օտար լեզուներ ալ մէկտեղ, որոնց մէջ՝ ատիներէնն ու Յունարէնը հիմնաբար գիտէր:

Շատ բարեպաշտ ըլլալուն եկեղեցական վիճակ ընտրեց, ու աստուածաբանական գիտութիւնները սորվելէն ետեւ՝ 1797^{ին} քահանայ ձեռնադրեցաւ: Ընկեց ետքը աստուածային պաշտամունք, տղոց կրթութիւնը և անոնց առջի խոստովանութիւնն ու սրբութե պատրաստութիւնը իրեն սիրելի զուարճութիւններն եղան, և այնպիսի եռանդեամբ կը կատարէր՝ որ մարդ կը զարմանայ թէ ինչպէս ատեն կ'եւեռնար ուսման ալ պարապելով՝ որ երբեք ձեռքէ չէր ձգեր: Ը միայն սրբազան գիտութիւնները, այլ նաև փիլիսոփայութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, բուսաբանութիւն, բանաստեղծութիւն, և ուրիշ ամէն տեսակ հմտութիւնները իր զարմանալի յիշողութեան մէջը բովանդակուած էին, և պէտք եղած ատենը ասոնց վրայօք շատ ընդարձակ ծանօթութիւններ կու տար: Ետքը